



**T.C.**  
**TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU**  
**1.DAİRE KARARI**

Başvuru Numarası : 2022/5679  
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.8.2022/19  
Karar Numarası : 2022/548  
Başvuran : S.T  
Başvuran Vekili : --  
Adres : --  
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü  
Muhatap Adres : --

### **I. BAŞVURUNUN KONUSU**

1. İran uyruklu olan başvuranın, halen Keskin T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulduğu, İran'a iade amacıyla başvuruda bulunduğu, iade başvurusuna ilişkin yazdığı dilekçelerin iletilmesine engel olduğu, iadeye ilişkin başvurusunun hangi aşamada olduğunu öğrenemediği iddialarına ilişkindir.

### **II. İNCELEME SÜRECİ**

2. Başvuru dilekçesi 13/01/2022 tarih ve ... sayı ile kayda alınmıştır. Başvuran dilekçesinde özetle; "İran uyruklu olduğunu, halen Keskin T Tipi Cezaevinde bulunduğunu, buradayken İran'a iade amacıyla başvuru yaptığını, iade başvurusuna ilişkin sürecin çok yavaş ilerlediğini, 13/09/2020 tarihinden beri iadesine ilişkin işlemlerin tamamlanmadığını, konu ile ilgili bilgi almak amacıyla Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Hakimler ve Savcılar Kurulu, Ankara ve Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılıklarına yazdığı dilekçeler ile başka bir Ceza İnfaz Kurumuna nakil için 02/09/2021 tarihinde yazdığı özel nakil dilekçesine var olmayan numaralar ile çıkış yapıldığını, bu şekilde yazdığı dilekçelerin iletilmesine engel olduğunu, bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda Cumhuriyet Savcısı ile görüşmek istediğinden Kurum başmemuru ile görüştürüldüğünü, dilekçeleri yazıp teslim ettiğine dair kayıtların mevcut olduğunu, iadeye ilişkin başvurusunun hangi aşamada olduğunu öğrenemediğini" iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Başvuru kapsamında Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 24/01/2022 tarihli ve ... sayılı yazılı görüşte; başvuranın bakiyesi hükmolunan hürriyeti bağlayıcı cezasını ülkesi İran'da infaz etmek amacıyla nakil talebi ile ilgili olarak; Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Bürosu, Savcılık ve Mahkemeler ile gerekli yazışmalar yapılarak nakle esas bilgi ve belgeler temin edilmiş ve 22/10/2021 tarihinde Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı Bakanlık ve HSK Muhabere Bürosu aracılığı ile Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Bürosu'na iletilmiştir. Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Bürosu 11/01/2022 tarihli yazısında; Hükümlü S.T'nin nakil talebi ile ilgili olarak, adı geçene ilişkin nakil evrakının 07/01/2022 tarihli yazı ile nakle muvafakat edilip edilmeyeceğinin sorulması amacıyla İran yetkili makamlarına gönderildiği ve cevabi yazının beklenildiği belirtilmektedir. Hükümlü S. T'nin başka bir ceza infaz kurumuna nakil için yazdığı özel nakil dilekçesine var olmayan numaralar ile çıkış yapıldığını, bu şekilde yazdığı dilekçelerin iletilmesine engel olduğu iddiasının gerçeği yansıtmadığını, hükümlünün nakil talebinin 07/09/2021 tarihli ve ... sayılı üst yazısı ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne iletildiğini, ceza infaz kurumunda barındırılan hükümlü ve tutukluların Müdür, Savcı ve Başmemur görüş dilekçeleri ile ilgili olarak; talepleri doğrultusunda gerekli görüşmeler yaptırılmakta olduğunu belirtmiştir.

4. Muhatap kurumun yanıtı başvurana tebliğ edilmiş ve başvuran muhatabın yazılı görüşüne karşı süresi içinde yazılı görüşünü sunmamıştır.

### III. İLGİLİ MEVZUAT

5. T.C. Anayasası'nın 17'nci maddesi "*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.*" hükmünü haizdir.

6. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "İnfazda temel ilke" başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrası "*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*" şeklindedir.

7. 20/04/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Ön inceleme yapılması" hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön inceleme tabi tutulur...*"

10. Aynı Yönetmeliğin 49'uncu maddesi altıncı fıkrasında; "*Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması halinde de, incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.*" hükmü yer almaktadır.

11. Bahse konu Yönetmeliğin "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

12. Adı geçen Yönetmeliğin "İhlal kararı" hususunun düzenlendiği 69'uncu maddesinin birinci fıkrasında "*İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde ihlal kararı verilir.*" ifadesi yer almaktadır.

### IV. DEĞERLENDİRME ve GEREKÇE

13. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, Kurumun insan haklarını korumak ve geliştirmek, kişilerin eşit muamele görme hakkını güvence altına almak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığı önlemek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere faaliyet yürüteceğini ve bu kapsamda başvuru üzerine veya resen incelemeler yapabileceğini hüküm altına almaktadır. Kurumun, başvurularının incelenmesine ilişkin olarak sahip olduğu görev ve yetkilerin kapsamı da 6701 sayılı Kanun ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmektedir. Somut başvurunun, anılan Yönetmelik'in 48'inci maddesindeki gerekli şartları taşıdığı değerlendirildiğinden esas incelemesi aşamasına geçilmiştir.

14. Başvuran halen hükümlü olarak bulunduğu Kırıkkale Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda iken ülkesi İran'a iade amacıyla başvurularda bulunduğunu, iadesine ilişkin işlemlerin tamamlanmadığını, konu ile ilgili bilgi almak amacı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Hakimler ve Savcılar Kurulu, Ankara ve Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılıklarına yazdığı dilekçeler ile başka bir Ceza İnfaz Kurumuna nakil için 02/09/2021 tarihinde yazdığı özel nakil dilekçesine var olmayan numaralar ile çıkış yapıldığını, bu şekilde yazdığı dilekçelerin iletilmesine engel olduğunu, başvuru süreçleri ile ilgili olarak Cezaevi Savcısıyla görüşmek istediğini, ancak Kurum Başmемuru ile görüşebildiğini, başvurular hakkında detaylı bilgiye sahip olamadığını belirtmiştir.

15. Muhatap Kurum mevcut iddialara karşılık; Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel

Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Bürosu, Savcılık ve Mahkemeler ile gerekli yazışmalar yapılarak nakle esas bilgi ve belgelerin temin edildiğini ve 22/10/2021 tarihinde Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı Bakanlık ve HSK Muhabere Bürosu aracılığı ile Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Bürosu'na iletildiğini, Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Suçluların İadesi ve Hükümlü Nakli Bürosu 11/01/2022 tarihli yazısında; hükümlü S.T'nin nakil talebi ile ilgili olarak, adı geçene ilişkin nakil evrakının 07/01/2022 tarihli yazı ile nakle muvafakat edilip edilmeyeceğinin sorulması amacıyla İran yetkili makamlarına gönderildiği ve cevabi yazının beklenildiğinin belirtildiğini, hükümlü S.T'nin başka bir ceza infaz kurumuna nakil için yazdığı özel nakil dilekçesine var olmayan numaralar ile çıkış yapıldığını, bu şekilde yazdığı dilekçelerin iletilmesine engel olduğu iddiasının gerçeği yansıtılmakta olduğunu, hükümlünün nakil talebinin 07/09/2021 tarihli ve ... sayılı üst yazısı ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne iletildiğini, Ceza İnfaz Kurumunda barındırılan hükümlü ve tutukluların başmemur, müdür ve savcı görüş dilekçeleri ile ilgili olarak; talepleri doğrultusunda gerekli görüşmelerin yaptırılmakta olduğunu belirtmiştir.

**16.** Somut başvuruda, Kurumumuzun ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında değerlendirmeye alacağı asıl husus, başvuranın bulunduğu cezaevine ve çeşitli kurumlara hitaben yazmış olduğu dilekçelerin muhatap Kurum tarafından ilgili mercilere ulaştırılıp ulaştırılmadığına ilişkin olacaktır. Muhatap Kurumun başvuranın bilgi sahibi olmak amacıyla yazmış olduğu dilekçeleri ilgili makam ve mercilere ulaştırma yükümlülüğünün bulunduğu açıktır.

**17.** Aynı şekilde Nelson Mandela Kuralları uyarınca her talep veya şikâyet hemen ele alınır ve yanıtlanır. Eğer talep veya şikâyet reddedilir veya makul bir süre içinde yanıtlanmazsa, şikâyetçi şikâyetini yargısal ya da diğer bir merci önüne götürme hakkına sahiptir. Mahpusların işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza iddiaları, derhal ele alınır ve bağımsız bir ulusal makam tarafından hızlı ve tarafsız şekilde yürütülen bir soruşturma başlatılır (*Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları, Nelson Mandela Kuralları, Kural 57*). Mahpuslar, içeriğe ilişkin sansür uygulanmaksızın, Cezaevi Müdürüne veya ceza infaz sistemi içerisindeki başka bir makama, adli makamlara veya inceleme ve temyiz yetkisine sahip başka bir bağımsız makama talep veya şikâyette bulunma imkânına sahip olmalıdırlar (*Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 70.1*).

**18.** Ceza infaz kurumlarındaki özgürlüğünden mahrum bırakılanların şikâyet yollarını etkin bir şekilde kullanarak adli ve idari mercilere erişimlerinin sağlanması kötü muamele ile mücadelede önemli bir yere sahiptir. Zira kişilerin izole konumları sebebiyle yaşayabilecekleri birçok olaydan denetim makamlarının bilgisinin bulunmaması ihtimali olduğundan, mahpusların bu makamlara ulaşması için lazım gelen mekanizmaların işler hale getirilmesi gerekmektedir.

**19.** Tüm bu hususlar göz önüne alındığında, söz konusu evrakların incelenmesi neticesinde, başvuranın farklı tarihlerde yazdığı dilekçelerin muhatap Kurum tarafından ilgili mercilere iletildiği görülmektedir. Dolayısıyla başvuranın dilekçelerin Kurumdan çıkmadığı ve bu sebeple etkili şikâyet/talep yollarını kullanmadığına dair iddialarının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte muhatap Kuruma “başvuran ve diğer mahpusların ilgili mercilere yazdıkları dilekçelerin sayı numaralarını kendilerine vererek şikâyetlerini düzenli olarak takip edebilmelerinin sağlanması gerektiği” hususu ayrıca tavsiye edilmektedir.

**20.** Yukarıda anlatılan açıklamalar bir arada değerlendirildiğinde, etkili şikâyet/talep yollarının kullanılmadığı iddialarının yerinde olmadığı gerekçesiyle; somut başvuruda Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 69'uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında hak ihlali olmadığı kanaatine varılmıştır.

## **V. KARAR**

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 09.08.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

**e-imzalıdır**

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

**e-imzalıdır**

Dilek ERTÜRK

Üye

**e-imzalıdır**

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

**e-imzalıdır**

Mehmet Emin GENÇ

Üye

**e-imzalıdır**

Ünal SADE

Üye